

Briuselis, 2017 01 10
COM(2017) 11 final

2017/0004 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

**kuria iš dalies keičiama Direktyva 2004/37/EB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos,
susijusios su kancerogenų arba mutagenų poveikiu darbe**

(Tekstas svarbus EEE)

{SWD(2017) 7 final}
{SWD(2017) 8 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindas ir tikslai

Šiuo pasiūlymu siekiama pagerinti darbuotojų sveikatos apsaugą mažinant cheminių kancerogenų profesinę ekspoziciją (poveikį), suteikti daugiau aiškumo ir siekti užtikrinti vienodesnes sąlygas ekonominės veiklos vykdytojams. Tai yra vienas iš prioritetinių veiksmų, nustatytų Komisijos 2016 m. darbo programoje. Šia iniciatyva Komisija įgyvendina savo įsipareigojimą gerinti ES sistemos, skirtos apsaugoti darbuotojus, veiksmingumą ir efektyvumą. Ketinama toliau tęsti šį svarbų darbą, atlikti tolesnius poveikio vertinimus ir pasiūlyti papildomų kancerogenų ribines vertes.

Remiantis apskaičiuotais esamos ir būsimos profesinių ligų naštos duomenimis, su darbu susijęs vėžys dabar yra ir ateityje bus didelė problema, nes darbuotojai neapsaugoti nuo kancerogenų ekspozicijos. ES vėžys yra pagrindinė su darbu susijusių mirties atvejų priežastis. Kasmet 53 proc. su darbu susijusių mirties atvejų priežastis yra vėžys¹. Kaip nurodyta 2016 m. Nyderlandų nacionalinio visuomenės sveikatos ir aplinkos instituto ataskaitoje², 2012 m. 91 500–150 500 žmonių buvo pirmą kartą diagnozuotas vėžys dėl praeityje darbe patirtos kancerogeninių medžiagų ekspozicijos. 2012 m. 57 700–106 500 žmonių mirė nuo su darbu susijusių vėžinių susirgimų. Tai reiškia, kad kas valandą ES nuo vėžio miršta 7–12 žmonių, kurie praeityje darbe patyrė kancerogeninių medžiagų ekspoziciją.

Komisija, siekdama peržiūrėti arba nustatyti 13 cheminių medžiagų profesinės ekspozicijos ribines vertes, žengė pirmą žingsnį sprendžiant šį klausimą, kai 2016 m. gegužės 13 d. priėmė pasiūlymą³ dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kuriuo būtų iš dalies keičiama Direktyva 2004/37/EB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su kancerogenų arba mutagenų poveikiu darbe (toliau – Direktyva)⁴. Pagal direktyvos 16 straipsnį, remdamasi turima informacija, taip pat moksliniais ir techniniais duomenimis, Direktyvos III priede Taryba nustato visų kancerogenų ar mutagenų, kurių atžvilgiu tai įmanoma padaryti, ribines vertes. Pagal Direktyvos 17 straipsnio 1 dalį jos I ir III priedai gali būti keičiami tik Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 153 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka (laikantis įprastos teisėkūros procedūros).

Dabar Komisija imasi tolesnių ilgesnio laikotarpio veiksmų siekdama atnaujinti direktyvą dėl dar 7 kancerogenų ir siūlo nustatyti ribines vertes ir (arba) pateikti užrašą „oda“. Remiantis poveikio vertinimu, apskaičiuota, kad taip bus užtikrinta geresnė apsauga bent 4 mln. darbuotojų ir suteikiama daugiau aiškumo darbdaviams ir vykdymo užtikrinimo institucijoms.

¹ [European estimates of work-related injury and ill health, Work-related Illnesses Identification, Causal Factors and Prevention Safe Work — Healthy Work — For Life](#) (liet. „Apskaičiuoti Europos su darbu susijusių sužeidimų ir ligų duomenys. Su darbu susijusių ligų nustatymas, priežastiniai veiksniai ir prevencija. Saugus darbas, sveikas darbas, gyvenimas“), Takala, J., Darbo saugos ir sveikatos institutas, Singapūras, panešimas parengtas ES pirmininkaujančios valstybės konferencijai, vykusiai 2014 m. birželio mėn. Atėnuose.

² Su darbu susiję vėžiniai susirgimai Europos Sąjungoje. Mastas, poveikis ir tolesnės prevencijos galimybės, http://rivm.nl/en/Documents_and_publications/Scientific/Reports/2016/mei/Work_related_cancer_in_the_European_Union_Size_impact_and_options_for_further_prevention, p. 11.

³ COM(2016) 248. Šis pasiūlymas pateiktas kartu su poveikio vertinimu (SWD(2016)152).

⁴ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/37/EB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su kancerogenų arba mutagenų poveikiu darbe (šeštoji atskira direktyva, kaip numatyta Tarybos direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje) (OL L 158, 2004 4 30, p. 50).

Be to, apskaičiuota, kad dėl abiejų pasiūlymų būtų išvengta daugiau kaip 100 000 mirčių nuo su darbu susijusių vėžinių susirgimų.

Pagal direktyvos 16 straipsnį Komisija tęsia savo darbą nustatyti kitas ribines vertes ir šiuo metu, siekiant vėliau pakeisti direktyvą, yra vertinamos papildomos cheminės medžiagos.

Direktyvos nuostatos taikomos visoms cheminėms medžiagoms, atitinkančioms Reglamento (EB) Nr. 1272/2008 (CLP reglamentas)⁵ I priede nustatytą 1A ir 1B kategorijų kancerogenų klasifikavimo kriterijus. Šiame reglamente, remiantis epidemiologiniais duomenimis ir (arba) duomenimis apie gyvūnus, pateikta informacija apie 1017 cheminių medžiagų, laikomų 1 kategorijos kancerogenais („žinomi žmogaus kancerogenai ar laikomi tokiais“), suderintą (privalomą) klasifikavimą⁶. Kito svarbaus klasifikavimo proceso metu Tarptautinė vėžio tyrimų agentūra (IARC) nustatė 500 kancerogeninių žmonių (1 grupė; 118 medžiagų), tikriausiai kancerogeninių žmonių (2A grupė; 75 medžiagos) ar galbūt kancerogeninių žmonių medžiagų (2 B grupė; 288 medžiagos)⁷.

Direktyvos nuostatos taikomos ir visoms cheminėms medžiagoms, mišiniams ar procesams, nurodytiems tos direktyvos I priede, taip pat visoms cheminėms medžiagoms ir mišiniams, išsiskiriantiems vykstant tame priede nurodytam procesui. Direktyvos I priede dabar pateiktas nustatytų procesų ir vykstant procesams gaunamų medžiagų sąrašas. Tikslas – darbuotojams, darbdaviams ir vykdomo užtikrinimo institucijoms padėti suprasti, ar Direktyva taikoma tam tikrai cheminei medžiagai arba procesui, jeigu ta cheminė medžiaga arba procesas kitaip neklasifikuojami pagal Reglamentą (EB) Nr. 1272/2008. Dabar I priede yra penki įrašai.

Direktyvoje nustatyta keletas bendrųjų būtiniausių reikalavimų, kad būtų pašalinta arba sumažinta visų į jos taikymo sritį patenkančių kancerogenų ir mutagenų ekspozicija. Darbdaviai privalo nustatyti ir įvertinti darbuotojams dėl konkrečių kancerogenų (ir mutagenų) ekspozicijos darbo vietoje kylančią riziką, o jai kilus, privalo užtikrinti, kad ekspozicijai būtų užkirstas kelias. Reikalaujama procesą arba cheminę medžiagą pakeisti nepavojingu (-a) arba mažiau pavojingu (-a), jeigu tik yra techninių galimybių. Jeigu tokių techninių galimybių nėra, cheminiai kancerogenai, jeigu tik yra techninių galimybių, privalo būti gaminami ir naudojami uždaroje sistemoje, kad būtų išvengta ekspozicijos. Jeigu tokių techninių galimybių nėra, darbuotojų ekspozicija turi būti sumažinta iki techniškai galimo žemiausio lygio. Tai direktyvos 5 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatyta maksimalaus sumažinimo prievolė.

Be šių bendrųjų būtiniausių reikalavimų, Direktyvoje aiškiai nurodyta, kad profesinės ekspozicijos dėl konkrečių kancerogenų ir mutagenų įkvėpimo ribinių verčių nustatymas yra sudedamoji darbuotojų apsaugos sistemos dalis⁸. Tas vertes reikia nustatyti ir cheminėms medžiagoms, kurių tokios vertės nebuvo nustatytos, o kai, atsižvelgiant į naujausius techninius duomenis, atsiranda galimybių, vertes reikia patikslinti⁹. Konkrečių cheminių

⁵ 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo, iš dalies keičiantis ir panaikinantis direktyvas 67/548/EEB bei 1999/45/EB ir iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 1907/2006 (OL L 353, 2008 12 31, p. 1).

⁶ Remiantis tuo reglamentu, 1017 cheminių medžiagų (ir cheminių medžiagų grupių) pagal suderinto klasifikavimo sistemą yra 1 kategorijos kancerogenai, dėl to jų etiketėse turi būti pavojingumo frazė „Gali sukelti vėžį“.

⁷ [Kancerogenų rizikos žmonėms vertinimo monografijos](#). Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) Tarptautinė vėžio tyrimų agentūra.

⁸ Direktyvos 1 straipsnio 1 dalis ir 13 konstatuojamoji dalis.

⁹ Direktyvos 13 konstatuojamoji dalis.

medžiagų profesinės ekspozicijos ribinės vertės nustatytos Direktyvos III priede. Dabar III priede yra trys įrašai.

Pagal Direktyvą nustatytas profesinės ekspozicijos ribines vertes prireikus reikėtų patikslinti atsižvelgiant į naujus mokslinius duomenis, atsiradus tobulesnei matavimo technikai, rizikos valdymo priemonėms ar atsižvelgiant į kitus svarbius veiksnius.

Remiantis tuo, siūloma imtis dviejų konkrečių priemonių:

- (a) Į direktyvos I priedą įtraukti darbą, susijusį su alyvos, naudotos vidaus degimo varikliuose siekiant sutepti ir ataušinti judančias variklio dalis, ekspozicija (poveikiu), ir direktyvos III priedo B dalyje pateikti atitinkamą užrašą „oda“.

Tarptautinė vėžio mokslinių tyrimų agentūra (IARC) 1983 m.¹⁰ ir 1987 m.¹¹ įvertino mineralinės alyvos kancerogeniškumą ir padarė išvadą, kad atlikus *žmonių* tyrimus gauta *pakankamai įrodymų*, kad mineralinė alyva (kurioje yra įvairių priedų ir priemaišų), naudota, pvz., dirbant su verpimo mašinomis, apdirbant metalą ir apdorojant džiotą, yra kancerogeninė žmonėms. IARC vertinimas taip pat apima alyvą, naudotą varikliuose. Galutiniame IARC vertinime nėra aiškiai nurodoma „alyva kaip variklio alyvos atlieka“, tačiau daroma išvada, kad, atlikus tyrimus su žmonėmis, gauta pakankamai įrodymų, kad „neapdorota arba lengvai apdorota mineralinė alyva“ yra kancerogeninė žmonėms (IARC 1 grupė). IARC, remdamasi naujais Monografijos Nr. 100F (2012 m.)¹² duomenimis, peržiūrėjo vertinimą ir toliau laikosi tokių kategorijų dėl odos vėžio. Cheminių medžiagų profesinio poveikio normų mokslinis komitetas (SCOEL)¹³ įvertino „alyvos kaip variklio alyvos atliekos“, apibūdinamos kaip „vidaus degimo varikliuose siekiant sutepti ir ataušinti judančias variklio dalis naudota alyva“ (toliau – „alyva kaip variklio alyvos atlieka“), poveikį darbuotojų sveikatai darbe. Atsižvelgdamas į IARC vertinimą SCOEL pagal savo metodiką padarė išvadą, kad „alyva kaip variklio alyvos atlieka“ yra A grupės kancerogenas, kurios slenkstinė koncentracija pagal veikimo mechanizmą nėra nurodyta¹⁴.

SCOEL primygtinai rekomendavo III priedo B dalyje pateikti šioje iniciatyvoje pasiūlytą užrašą „oda“. SCOEL įvertino, kad alyvos kaip variklio alyvos atliekos profesinė ekspozicija pasireiškia cheminei medžiagai patenkant per odą. Įrašui, kuris nurodo, kad didelis kiekis gali patekti per odą, pritarė Darbuotojų saugos ir sveikatos patariamasis komitetas (toliau – ACSH).

Alyva kaip variklio alyvos atlieka neteikiama rinkai, tačiau yra gaunama vykstant procesams, todėl neklasifikuojama pagal Reglamentą (EB) Nr. 1272/2008. Tačiau direktyvoje numatyta, kad į I priedą galima įtraukti chemines medžiagas arba mišinius arba procesus, taip pat vykstant tame priede nurodytam procesui išsiskiriančias chemines medžiagas arba mišinius, kurie, nors pagal minėtą reglamentą ir neturi būti klasifikuojami, atitinka klasifikavimo kaip kancerogenas kriterijus. Alyva kaip variklio alyvos atlieka patenka į šią kategoriją.

¹⁰ IARC (1984 m.). *Polynuclear aromatic hydrocarbons, Part 2, carbon blacks, mineral oils (lubricant base oils and derived products) and some nitroarenes* (liet. „Policikliniai aromatiniai angliavandeniliai. 2 dalis. Juodoji anglis, mineralinė alyva (bazinės tepamosios alyvos ir antriniai produktai) ir kai kurie nitroarenai“). IARC Monogr Eval Carcinog Risk Chem Hum, 33: 1–222. PMID:6590450 (<http://monographs.iarc.fr/ENG/Monographs/vol1-42/mono33.pdf>).

¹¹ IARC (1987 m.). *Overall evaluations of carcinogenicity: an updating of IARC Monographs volumes 1 to 42*. (liet. „Bendras kancerogeniškumo vertinimas. IARC monografijų 1–42 tomų atnaujinimas“). IARC Monogr Eval Carcinog Risk Chem Hum, 7: 1–440. PMID:3482203.

¹² IARC (2012 m.), (<http://monographs.iarc.fr/ENG/Monographs/vol100F/mono100F.pdf>).

¹³ 2014 m. kovo 3 d. Komisijos sprendimas 2014/113/ES, kuriuo įsteigiamas Cheminių medžiagų profesinio poveikio normų mokslinis komitetas ir panaikinamas Sprendimas 95/320/EB (OL L 62, 2014 3 4, p. 18).

¹⁴ SCOEL/OPIN/2016-405, Alyva kaip variklio alyvos atlieka; priimta 2016 m. birželio 9 d.

- (b) III priede nustatyti kitų 5 kancerogenų ribines vertes ir papildomai pateikti užrašą „oda“, taip pat prie 2 kancerogenų, įskaitant alyvą kaip variklio alyvos atlieką, pateikti užrašą „oda“ nepriklausomai nuo ribinių verčių.

Turima informacija, įskaitant mokslinius duomenis, patvirtina, kad III priede reikia nustatyti dar penkių kancerogenų ribines vertes, papildomai pateikiant užrašą „oda“. SCOEL pateikė rekomendacijas dėl šių kancerogenų. Dėl 2 kancerogenų¹⁵ SCOEL nustatė, kad didelis kiekis gali patekti per odą ir rekomendavo pateikti užrašą „oda“. Su ACSH buvo konsultuojamasi dėl visų šio pasiūlymo aspektų pagal 2003 m. liepos 22 d. Tarybos sprendimo 2 straipsnio 2 dalies f punktą¹⁶. Nustatant siūlomas vertes, buvo atsižvelgta į socialinių ir ekonominių galimybių veiksnius, taip pat konsultuotasi su ACSH.

• **Derėjimas su šioje politikos srityje galiojančiomis politikos nuostatomis**

Komisija turi strateginį tikslą užtikrinti sveiką ir saugią darbo aplinką ES darbuotojams, kaip numatyta jos komunikate „2014–2020 m. ES darbuotojų saugos ir sveikatos strateginė programa“¹⁷. Vienas iš pagrindinių strateginėje programoje nurodytų uždavinių – su darbu susijusių ligų prevencijos gerinimas įveikiant esamą, naują ir atsirandančią riziką.

Ši iniciatyva atitinka Komisijos prioritetą užtikrinti gilesnę ir sąžiningesnę bendrąją rinką, visų pirma jos socialinį aspektą. Ji taip pat atitinka Komisijos pastangas sukurti sąžiningą ir tikrai Europos masto darbo rinką, kurioje darbuotojams būtų užtikrinta derama apsauga ir tvarios darbo vietos¹⁸. Tai pasakytina ir apie darbuotojų sveikatos apsaugą ir saugos užtikrinimą, socialinę apsaugą ir su darbo sutartimis susijusias teises.

Direktyva 89/391/EEB (Pagrindų direktyva)¹⁹ dėl darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos ir Direktyva 98/24/EB²⁰ dėl darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos nuo rizikos, susijusios su cheminiais veiksniais darbe, yra bendrieji teisės aktai, kuriais nedraudžiama Direktyvos nuostatų sugriežtinti ir (arba) patikslinti.

• **Derėjimas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Darbo sąlygų gerinimas ir darbuotojų apsaugojimas nuo sunkių nelaimingų atsitikimų arba profesinių ligų, taip pat darbuotojų sveikatos visą darbingą amžių ugdymas yra pagrindinis principas, atitinkantis tikslą pasiekti Pirmininko Jeano-Claude'o Junkerio politikos gairėse nustatytą Europos socialinį AAA reitingą. Tai turi teigiamą poveikį ir produktyvumui bei konkurencingumui, be to, labai svarbu skatinant ilgesnį darbingą amžių, ir tai atitinka strategijos „Europa 2020“ pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo siekius²¹.

¹⁵ Policiklinių aromatinių angliavandenilių mišiniai, kuriuose yra benz(a)pireno, apibrėžti kaip kancerogenai pagal Direktyvą; alyva kaip variklio alyvos atlieka.

¹⁶ 2003 m. liepos 22 d. Tarybos sprendimas dėl darbuotojų saugos, higienos ir sveikatos patariamąjo komiteto įsteigimo (OL C 218, 2003 9 13, p. 1–4).

¹⁷ COM(2014) 332 *final*, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0332&from=LT>.

¹⁸ 2015 m. rugsėjo 9 d. Pirmininko Jeano-Claude'o Junkerio kalba apie Sąjungos padėtį 2015 m. (https://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/state_of_the_union_2015_en.pdf).

¹⁹ 1989 m. birželio 12 d. Tarybos direktyva 89/391/EEB dėl priemonių darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai darbe gerinti nustatymo (OL L 183, 1989 6 29, p. 1).

²⁰ 1998 m. balandžio 7 d. Tarybos direktyva 98/24/EB dėl darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos nuo rizikos, susijusios su cheminiais veiksniais darbe (keturioliktoji atskira Direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje) (OL L 131, 1998 5 5, p. 11).

²¹ COM(2010) 2020 ir COM(2014) 130 *final*.

Iš septynių šiame pasiūlyme svarstytų kancerogenų keturi įtraukti į labai didelį susirūpinimą keliančių cheminių medžiagų kandidatinių sąrašą, kaip nurodyta Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH reglamento) 59 straipsnio 1 dalyje, ir vėliau įtrauktos į REACH reglamento XIV priedą autorizacijos tikslais: etileno dichloridas (EDC); 4,4'-metilendianilinas (MDA) ir trichloroetilenas (TCE).

Neseniai į labai didelį susirūpinimą keliančių cheminių medžiagų kandidatinių sąrašą autorizacijos tikslais buvo įtrauktas benz(a)pirenas. Benz(a)pirenas, kuris yra priskiriamas prie policiklinių aromatinių angliavandenilių grupės, taip pat įtrauktas į REACH reglamento XVII priedą (Tam tikrų pavojingų medžiagų, mišinių ir gaminių gamybos, tiekimo rinkai bei naudojimo apribojimai) dėl minkštiklių teikimo rinkai arba jų naudojimo gaminant padangas arba padangų dalis, kai koncentracija viršija tam tikrą ribą.

Direktyva ir REACH reglamentas yra privalomieji teisės aktai. Pagrindų direktyvoje, direktyvos taikymo srityje esančioje bendruoju teisės aktu, nustatyta, kad ji taikoma nedarant poveikio esamoms ar būsimoms nacionalinėms ir ES nuostatomis, kuriomis užtikrinama didesnė darbuotojų sveikatos apsauga ir sauga darbe. REACH reglamente, beje, nustatyta, kad jis taikomas nedarant poveikio darbuotojų apsaugos teisės aktams, įskaitant ir Direktyvą.

Atsižvelgiant į Direktyvos ir REACH reglamento papildomumą, siūloma nustatyti ribines vertes Direktyvoje dėl šių priežasčių:

- alyva kaip variklio alyvos atlieka ir policiklinių aromatinių angliavandenilių mišiniai, kurių sudėtyje yra benzo [a] pireno, kurie yra kancerogenai, kaip apibrėžta Direktyvoje 2004/37/EB²² ir susidarantys vykstant procesui, nepatenka į REACH reglamento taikymo sritį;
- Iš trijų šiame pasiūlyme aptariamų kancerogenų, kuriems taip pat taikoma autorizacijos procedūra pagal REACH reglamentą, du kancerogenai daugiausia naudojami kaip tarpinės cheminės medžiagos²³, t. y. yra pagaminti ir panaudoti cheminiam technologiniam procesui, kurį vykdant jie paverčiami kita chemine medžiaga. Todėl jiems netaikomas autorizacijos reikalavimas. Tačiau tarpinių cheminių medžiagų profesinė ekspozicija gali būti patiriama atliekant valymo, priežiūros, mėginių ėmimo ir pan. darbus, kai gali būti susiduriama su cheminių medžiagų liekanomis ir (arba) kai procesai yra pertraukiami ir gali būti trukdoma užtikrinti izoliavimą;
- kalbant apie etileno dibromidą, 2015 m. liepos 16 d. Rizikos valdymo galimybių analizėje (RMOA) padaryta išvada, kad, nors būtų galima pasiūlyti šią cheminę medžiagą nurodyti kaip labai didelį susirūpinimą keliančią cheminę medžiagą ir įtraukti ją į kandidatinių sąrašą, kad jai galėtų būti teikiama pirmenybė pagal REACH reglamento XIV priedą, Europos Komisija mano, kad tarptautiniu lygmeniu ir (arba) pagal kitus ES teisės aktus nei REACH reglamentas, svarbiau atsižvelgti į tai, kad ši

²² Sudėtiniai policiklinių aromatinių angliavandenilių mišiniai, kuriuose yra benz(a)pireno, arba mažos molekulinės masės policiklinių aromatinių angliavandenilių mišiniai nėra gaminami ir naudojami, bet konkrečiai ir visur susidaro vykstant organinių medžiagų degimo ir pirolizės procesams (šiuo klausimu žr. Cheminių medžiagų profesinio poveikio normų mokslinio komiteto galutinį rekomendacijos Nr. 404 dėl policiklinių aromatinių angliavandenilių mišinių, kuriuose yra benz(a)pireno projektą).

²³ Daugiau kaip 95 proc. viso etileno dichlorido kiekio naudojama kaip tarpinė cheminė medžiaga vietoje sintetinant vinilchlorido monomerą; 4,4'-metilendianilinas daugiausia (99 proc.) naudojamas kaip tarpinė cheminė medžiaga gaminant 4,4'-metilendifenildiiizocianatą, kuris naudojamas gaminant poliuretano putas; apytikriai 75 proc. viso pagaminto trichloretileno, kaip įvertinta TMO tyrime, buvo panaudota kaip tarpinė cheminė medžiaga.

cheminė medžiaga daugiausia naudojama ne kaip tarpinė cheminė medžiaga, t. y. ji naudojama kaip etiliuoto aviacinio benzino priedas;

- ribinės vertės yra svarbi Direktyvos, taip pat platesnio su darbuotojų sauga ir sveikata susijusio požiūrio į cheminių medžiagų keliamo pavojaus valdymą, dalis;
- Direktyva apima visus cheminių medžiagų naudojimo darbe per visą cheminės medžiagos gyvavimo ciklą atvejus, taip pat apima kancerogenų, į aplinką išsiskiriančių dėl *bet kokios darbinės veiklos*, ir gaunamų to siekiant arba ne, juos pateikiant rinkai arba ne, ekspoziciją darbuotojams;
- kancerogenų profesinės ekspozicijos ribinės vertės yra nustatytos taikant patikimą procesą - galiausiai perduodant patvirtinti vienam iš teisės aktų leidėjų – remiantis turima informacija, taip pat moksliniais ir techniniais duomenimis ir konsultacijomis su suinteresuotaisiais subjektais.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMAS IR PROPORCINGUMAS

• Teisinis pagrindas

SESV 153 straipsnio 2 dalies b punkte nustatyta, kad Europos Parlamentas ir Taryba, „atsižvelgdami į kiekvienoje valstybėje narėje esamas sąlygas ir technines taisykles, gali šio straipsnio [SESV 153 straipsnio] 1 dalies a–i punktuose nurodytose srityse direktyvomis nustatyti būtiniausius laipsniško įgyvendinimo reikalavimus. Tokiose direktyvose vengiama nustatyti administracinius, finansinius ir teisinius apribojimus, galinčius varžyti mažųjų ir vidutinių įmonių kūrimą ir plėtojimą.“ SESV 153 straipsnio 1 dalies a punkte teigiama, kad Sąjunga remia ir papildo valstybių narių veiklą „visų pirma darbo aplinkos gerinimo siekiant rūpintis darbuotojų sveikata ir sauga“ srityje.

Direktyva 2004/37/EB buvo priimta remiantis SESV 153 straipsnio 2 dalies b punktu ir siekiant gerinti darbuotojų sveikatą ir saugą. Remiantis tuo, Direktyvos 2004/37/EB 16 straipsnyje nustatyta, kad, laikantis SESV 153 straipsnio 2 dalyje nustatytos tvarkos, reikia nustatyti visų kancerogenų ar mutagenų, kurių atžvilgiu tai įmanoma padaryti, ribines vertes.

Šio pasiūlymo tikslas – sustiprinti darbuotojų sveikatos apsaugą pagal SESV 153 straipsnio 1 dalies a punktą, į Direktyvos 2004/37/EB I priedą įtraukiant alyvą kaip variklio alyvos atlieką, nustatant 5 papildomų kancerogenų ribines vertes ir kartu pateikiant užrašus „oda“ ir, nepriklausomai nuo ribinių verčių, prie 2 papildomų kancerogenų, įskaitant alyvą kaip variklio alyvos atlieką, pateikiant užrašus „oda“. To siekiama nustatant papildomus minimalius darbuotojų sveikatos apsaugos reikalavimus, Direktyvos III priede nurodant ribines vertes ir (arba) užrašus „oda“. Todėl SESV 153 straipsnio 2 dalies b punktas yra tinkamas teisinis Komisijos pasiūlymo pagrindas.

Kaip nustatyta SESV 153 straipsnio 2 dalyje, visų pirma darbo aplinkos gerinimas, siekiant rūpintis darbuotojų sveikata ir sauga, yra socialinės politikos aspektas, kai ES dalijasi kompetencija su Sąjungos valstybėmis narėmis.

• Subsidiarumas (neišimtinė kompetencija)

Kadangi darbuotojų sveikatai ir saugai visoje ES kyla apskritai panašūs pavojai, akivaizdu, kad ES tenka aiški funkcija valstybėms narėms padėti šalinti tuos pavojus.

Remiantis per parengiamąjį darbą surinktais duomenimis, valstybės narės yra nustačiusios labai skirtingas su šiuo pasiūlymu susijusias kancerogenų ribines vertes²⁴. Kelios valstybės narės jau nustatė privalomas ribines vertes, kurios atitinka ACSH rekomenduojamas vertes arba yra mažesnės už jas²⁵. Iš to matyti, kad vienašaliai nacionaliniai veiksmai, susiję su tų cheminių medžiagų ribinių verčių nustatymu, yra galimi. Tačiau taip pat yra daug atvejų, kai valstybės narės nėra nustačiusios ribinių verčių arba jų nustatytos ribinės vertės tokios, kad darbuotojų sveikata apsaugoma menkliau negu tai būtų nustačius šiuo pasiūlymu teikiamas vertes. Be to, net kai nacionalinės ribinės vertės yra nustatytos, jos labai skiriasi, dėl to skiriasi ir apsaugos lygis²⁶. Kelios tos ribinės vertės gerokai didesnės negu pasiūlytos.

Tokiomis aplinkybėmis, vien priemonėmis, kurių imasi pavienės valstybės narės, visoje ES visų valstybių narių darbuotojams negali būti užtikrinti būtiniausi darbuotojų sveikatos apsaugos nuo rizikos, kylančios dėl kancerogenų ekspozicijos, reikalavimai. Analizuojant, koks būtų poveikis nustačius kiekvieno svarstyto kancerogeno ribines vertes, buvo atsižvelgta į darbuotojų, kurie gali patirti ekspoziciją ir kuriems neužtikrinama tokia teisinė apsauga, skaičių. Atsižvelgiant į tai, vertinant kiekvieną konkrečią cheminę medžiagą buvo atliktas subsidiarumo ir proporcingumo vertinimas, ir iš jo matyti, kad, kai turėta reikalingų duomenų, nustačius siūlomas ribines vertes pagerėtų apytikriai 55–82 proc. ekspoziciją patiriančių darbuotojų teisinė apsauga²⁷.

Vadinasi, ES lygmeniu vykdomi veiksmai, kuriais būtų siekiama šio pasiūlymo tikslų, yra būtini pagal ES sutarties 5 straipsnio 3 dalį.

Nenustačius ribinių verčių arba jas nustačius per dideles, bendrovės gali būti skatinamos savo gamybos infrastruktūrą perkelti į valstybes nares, kuriose taikomi žemesni standartai, taigi būtų iškraipoma gamybos savikaina. Visais atvejais dėl skirtingų darbo standartų daromas poveikis konkurencingumui, nes veiklos vykdytojų sąnaudos dėl to skiriasi. Poveikį bendrajai rinkai galima sumažinti valstybėse narėse nustačius aiškius konkrečius būtiniausius darbuotojų apsaugos reikalavimus.

Be to, šiuo pasiūlymu bus skatinamas lankstesnis tarpvalstybinis užimtumas, nes darbuotojai galės būti tikri, kad visose valstybėse narėse jiems bus taikomi būtiniausi reikalavimai ir būtiniausio lygio jų sveikatos apsauga.

Direktyva gali būti iš dalies keičiama tik ES lygmeniu ir po dviejų pakopų konsultacijų su socialiniais partneriais (administracija ir darbuotojais), kaip nustatyta SESV 154 straipsnyje.

- **Proporcingumas**

Šis pasiūlymas – pirmasis veiksmas siekiant nustatytų tikslų pagerinti darbuotojų gyvenimo ir darbo sąlygas.

²⁴ Žr. poveikio vertinimo 7 priedo 1 lentelę. Taip pat žr. 10 priedą, kuriame grafine forma pateikiamos dabartinės kiekvienos cheminės medžiagos profesinės ekspozicijos nacionalinės ribinės vertės, palyginti su tinkamiausia galimybe (2 galimybė), pagal kurią nustatytos ribinės vertės šiame pasiūlyme.

²⁵ Žr. poveikio vertinimo 7 priedo 2 lentelę, kurioje valstybių narių nacionalinės ribinės vertės lyginamos su ACSH rekomenduotais lygiais.

²⁶ Pvz., etileno dibromido ribos svyruoja nuo 0,002 iki 145 mg/m³. Etileno dichlorido ribos svyruoja nuo 4 iki 412 mg/m³. Trichloretileno ribos svyruoja nuo 3,3 iki 550 mg/m³.

²⁷ Žr. poveikio vertinimo 7 priedo 4 lentelę.

Kalbant apie pasiūlytas ribines vertes, po ilgų ir intensyvių diskusijų su visomis suinteresuotosiomis šalimis (darbuotojų asociacijų atstovais, darbdavių asociacijų atstovais ir vyriausybės atstovais) buvo atsižvelgta į socialinių ir ekonominių galimybių veiksnus.

Vadovaujantis SESV 153 straipsnio 4 dalimi, šio pasiūlymo nuostatomis nėra vienai valstybei narei netrukdoma išsaugoti griežtesnių apsaugos priemonių arba patvirtinti naujų griežtesnių priemonių, suderinamų su Sutartimis, pavyzdžiui, nustatant žemesnes ribines vertes. SESV 153 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad valstybė narė gali patikėti administracijai ir darbuotojams jų bendru prašymu įgyvendinti direktyvas, priimtas pagal SESV 153 straipsnio 2 dalį, taigi atsižvelgiama į galiojančią nacionalinę šios srities tvarką.

Vadinasi, atsižvelgiant į proporcingumo principą, kaip nustatyta ES sutarties 5 straipsnio 4 dalyje, šiuo pasiūlymu nesiekama daugiau, negu būtina šiems tikslams pasiekti.

- **Priemonės pasirinkimas**

SESV 153 straipsnio 2 dalies b punkte nurodyta, kad galima „direktyvomis nustatyti“ būtiniausius darbuotojų sveikatos apsaugos ir saugos srities reikalavimus.

3. BAIGIAMOJO VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- Baigiamasis vertinimas ir (arba) galiojančių teisės aktų tinkamumo patikros

Neseniai buvo atliktas nepriklausomas baigiamasis Direktyvos (esančios profesinės sveikatos ir saugos bendrosios *acquis* dalimi) vertinimas. Be REACH reglamento ir Direktyvos sąsajų, pagrindiniai tame vertinime nustatyti dalykai nesusiję su šio pasiūlymo, kuriuo konkrečiai siekiama techniniu požiūriu iš dalies pakeisti Direktyvos priedus, o ne spręsti platesnius, su Direktyvos veikimu ar aktualumu susijusius politikos klausimus, taikymo sritimi.

- **Konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais**

Remiantis SESV 154 straipsniu, dviejų etapų konsultacijos su Europos socialiniais partneriais

Kadangi šis pasiūlymas dėl teisėkūros procedūra priimamo akto susijęs su socialinės politikos sritimi, Komisija, remdamasi SESV 154 straipsniu, surengė dviejų etapų konsultacijas su Europos socialiniais partneriais.

Pirmas konsultacijų etapas, susijęs su darbuotojų apsauga nuo pavojų, susijusių su kancerogenų, mutagenų ir toksiškų reprodukcijai cheminių medžiagų ekspozicija darbe, pradėtas 2004 m. balandžio 6 d.

Atsižvelgiant į SESV 154 straipsnio 2 dalį, socialinių partnerių paprašyta pareikšti savo nuomonę dėl galimo šios srities reguliavimo ES lygmeniu. Pirmajame etape įsitikinta, kad reikia imtis ES lygmens veiksmų ir visoje ES nustatyti geresnius standartus bei šalinti aplinkybes, kai darbuotojai patiria ekspoziciją. Visi konsultacijose dalyvavę Europos

socialiniai partneriai²⁸ pabrėžė, kaip jiems svarbu apsaugoti darbuotojus nuo šioje srityje kylančių pavojų sveikatai.

Tačiau, nors visi respondentai pripažino, kad galiojantis teisės aktas yra aktualus, jų požiūris į būsimų veiksmų strategiją ir kryptį, taip pat vertinimas, į kokius veiksmus reikėtų atsižvelgti, skyrėsi²⁹.

Atsižvelgiant į SESV 154 straipsnio 3 dalį, antrasis konsultacijų etapas prasidėjo 2007 m. balandžio 16 d.; šios konsultacijos buvo susijusios su pasiūlymo turiniu.

Konkrečios konsultacijų temos:

- reprodukcijai toksiškų cheminių medžiagų (1A ir 1B kategorijos) įtraukimas į Direktyvos 2004/37/EB taikymo sritį;
- Direktyvos 2004/37/EB III priede nustatytų cheminių medžiagų ribinių verčių atnaujinimas;
- papildomų cheminių medžiagų ribinių verčių įtraukimas į Direktyvos 2004/37/EB III priedą;
- kancerogenų ir mutagenų ribinių verčių nustatymo kriterijai;
- dėmesys mokymo ir informavimo reikalavimams.

Komisija atsakymus gavo iš septynių Europos socialinių partnerių organizacijų³⁰. Savo atsakymuose šios organizacijos dar kartą patvirtino savo požiūrį į profesinės rizikos, darbe kylančios dėl kancerogenų ir mutagenų, prevenciją, išdėstytą jų atsakymuose, pateiktuose pirmajame konsultacijų etape.

Gautus atsakymus būtų galima apibendrinti taip:

- atsakymai dėl nustatant ribines vertes taikytinos metodikos ir kriterijų **iš esmės nesiskyrė**. Apskritai teigiamai vertinta tai, kad norima nustatyti ribinių verčių nustatymo kriterijus. Tačiau vieni iš kriterijų turėtų būti socialinio ir ekonominio poveikio vertinimas ir galimybių veiksmų svarstymas. Socialiniai partneriai pareiškė maną, kad nustatant ribines vertes svarbi funkcija turėtų tekti ACSH;
- **apskritai bendrai sutarta**, kad reikia veiksmingai įgyvendinti mokymo ir informavimo reikalavimus – šis klausimas laikytas pagrindiniu prevencijos politikos aspektu;

²⁸ Europos verslo konfederacija (UNICE), Europos viešąsias paslaugas teikiančių darbdavių ir įmonių centras (CEEP), Europos amatų, mažųjų ir vidutinių įmonių asociacija (UEAPME), Europos profesinių sąjungų konfederacija (ETUC), Europos vykdomųjų vadovų ir administracijos darbuotojų konfederacija (CEC), Europos bendrijos nacionalinių odadirbių ir odininkų asociacijų konfederacija (COTANCE), Europos viešbučių, restoranų ir kavinių darbuotojų profesinių sąjungų asociacija (HOTREC), Europos maisto, žemės ūkio ir turizmo sektorių, taip pat panašių sričių darbuotojų profesinių sąjungų federacija (EFFAT), Tarptautinis profesinių sąjungų tinklas „Union Network International — Europe Hair & Beauty“ (UNI-Europa Hair&Beauty).

²⁹ CISNET EMPL 8676, 2006 m. birželio 15 d.

³⁰ Keturi iš darbdavių organizacijų („Business Europe“, „Eurocommerce“, Europos amatų, mažųjų ir vidutinių įmonių asociacijos (UEAPME) ir Europos cemento pramonės atstovų), du iš darbuotojų organizacijų (Europos profesinių sąjungų konfederacijos (ETUC) ir Europos statybininkų ir medienos apdirbėjų federacijos (EFBWW)) ir vieną iš nepriklausomos organizacijos (Didžiosios Britanijos darbo higienos draugijos (BOHS)).

- **privalomųjų ribinių verčių patikslinimą** reikėtų nagrinėti atsižvelgiant į REACH reglamento įgyvendinimą ir ribinių verčių bei išvestinių ribinių poveikio nesukeliančių verčių (DNEL), pavojingoms cheminėms medžiagoms nustatomų pagal REACH reglamentą, ryšį bei sąveiką.

Nors oficialus konsultacijų su socialiniais partneriais procesas užbaigtas 2007 m., vėliau buvo surengtos toliau aprašytos ACSH konsultacijos, kuriose kartu su valstybių narių atstovais dalyvavo socialiniai partneriai, ir per jas socialiniai partneriai buvo tinkamai informuoti apie ribinių verčių nustatymo galimybes bei aktyviai dalyvavo nustatant tinkamiausias iš jų.

Paskutiniuose parengiamojo proceso etapuose 2016 m. spalio 14 d. Komisija surengė susitikimą su socialiniais partneriais ir pristatė numatomą direktyvos projekto taikymo sritį ir traktuotę. Pristatymas buvo parengtas remiantis dviejų etapų konsultacijomis ir išsamiomis diskusijomis, rengtomis vykdant ACSH veiklą, susijusią su konkrečiomis cheminėmis medžiagomis ir ribinėmis vertėmis, įrašytomis į direktyvos priedus.

ACSH konsultacijos dalyvaujant trišalei darbo grupei „Cheminės medžiagos darbe“

Po konsultacijų su socialiniais partneriais Komisija darbo grupės „Cheminės medžiagos darbe“ nariams 2008 m. balandžio mėn. posėdyje pranešė apie savo ketinimą pasiūlyti persvarstyti direktyvą. 2011 m. kovo mėn. posėdyje išsamiai diskutuota apie Komisijos užsakyto tyrimo (TMO tyrimas³¹), grindžiamo atskirų cheminių medžiagų ataskaitų projektais, rezultatus. Apie atskiras chemines medžiagas diskutuota įvairiuose darbo grupės „Cheminės medžiagos darbe“ 2011 m.³², 2012 m.³³ ir 2013 m.³⁴ posėdžiuose, diskusijų rezultatas – viena nuomonė ir dvi papildomos nuomonės, patvirtintos 2012 m.³⁵ ir 2013 m.³⁶ ACSH plenariniuose posėdžiuose, užbaigtos tolesnės diskusijose darbo grupės „Cheminės medžiagos darbe“ posėdžiuose.³⁷ Šiose diskusijose atsižvelgta į turimą informaciją, įskaitant mokslinius duomenis (t. y. SCOEL rekomendacijas, taip pat iš kitų šaltinių gautą mokslinę informaciją, pakankamai patikimą ir pateiktą viešojoje erdvėje).

Šio konsultacijų proceso rezultatai apėmė ir pritarimą šiems veiksmams³⁸:

³¹ 2011 m. gegužės mėn. TMO mokslinio tyrimo projektas P937/99 „Galimų ES direktyvos dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su kancerogenų arba mutagenų poveikiu darbe pakeitimų sveikatos, socialiniai, ekonominiai ir aplinkos aspektai“.

³² Darbo grupės „Cheminės medžiagos darbe“ 2011 m. kovo 23 d. posėdis; darbo grupės „Cheminės medžiagos darbe“ 2011 m. birželio 15 d. posėdis; darbo grupės „Cheminės medžiagos darbe“ 2011 m. spalio 26 d. posėdis.

³³ Darbo grupės „Cheminės medžiagos darbe“ 2012 m. kovo 21 d. posėdis; darbo grupės „Cheminės medžiagos darbe“ 2012 m. birželio 6 d. posėdis; darbo grupės „Cheminės medžiagos darbe“ 2012 m. lapkričio 21 d. posėdis.

³⁴ Darbo grupės „Cheminės medžiagos darbe“ 2013 m. kovo 6 d. posėdis; darbo grupės „Cheminės medžiagos darbe“ 2013 m. birželio 19 d. posėdis; darbo grupės „Cheminės medžiagos darbe“ 2013 m. spalio 2 d. posėdis.

³⁵ Nuomonė dėl numatomo Komisijos pasiūlymo dėl Direktyvos 2004/37/EB dėl kancerogenų arba mutagenų poveikio darbe pakeitimo traktuotės ir turinio. Priimta 2012 12 05 (Dok. 2011/12).

³⁶ Papildoma nuomonė dėl numatomo Komisijos pasiūlymo dėl Direktyvos 2004/37/EB dėl kancerogenų arba mutagenų poveikio darbe pakeitimo traktuotės ir turinio. Priimta 2013 05 30 (Dok. 727/13).

³⁷ Papildoma nuomonė Nr. 2 dėl numatomo Komisijos pasiūlymo dėl Direktyvos 2004/37/EB dėl kancerogenų arba mutagenų poveikio darbe pakeitimo traktuotės ir turinio. Priimta 2013 11 28 (Dok. 2016/13).

³⁸ Į tris priimtas ACSH nuomones prireikęs įtrauktos konkrečios suinteresuotųjų grupių (socialinių partnerių ir valstybių narių) pastabos, kuriomis apskritai atspindima pagrindinė kiekvienos suinteresuotosios grupės nuomonė, kurios laikytasi visose darbo grupės „Cheminės medžiagos darbe“ diskusijose. Daugeliu atvejų

- įtraukti kelias vykstant procesui susidarančias chemines medžiagas į direktyvos taikymo sritį, tas chemines medžiagas įtraukiant į I priedą;
- patikslinti III priede nustatytas ribines vertes, atsižvelgiant į naujausius mokslinius duomenis, ir į III priedą įtraukti papildomas ribines kelių cheminių medžiagų vertes, kai tai galima pagrįsti turima informacija, taip pat moksliniais ir techniniais duomenimis.

Šiame pasiūlyme teikiamos ribinės vertės, dėl kurių susitarta ACSH.

Susitikimai su įmonių ir darbuotojų atstovais

2013–2015 m. buvo surengti keli Komisijos tarnybų ir įmonių bei darbuotojų atstovų, kuriems svarbios konkrečios su šia iniciatyva susijusios cheminės medžiagos, susitikimai³⁹. Pagrindinis susitikimų, kurių pageidavo įmonių atstovai, tikslas buvo apskritai gauti informacijos apie teisės akto keitimo procesą ir apie Komisijos ketinimą, susijusį su siūloma konkrečių cheminių medžiagų verte.

• Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas

Tikslinant direktyva nustatytas ribines vertes arba nustatant naujas ribines vertes, laikomasi konkrečios tvarkos. Ši tvarka apima ir mokslinius patarimus, pvz., SCOEL, nacionalinių mokslinių komitetų, taip pat konsultavimąsi su ACSH. Komisija taip pat gali remtis iš kitų šaltinių gauta mokslinė informacija, jeigu tik duomenys yra pakankamai patikimi ir pateikti viešojoje erdvėje (pvz., Tarptautinės vėžio tyrimų agentūros straipsniuose arba nacionalines ribines vertes nustatančių mokslinių komitetų išvadose).

SCOEL⁴⁰ vertina cheminių medžiagų poveikį darbuotojų sveikatai darbo aplinkoje. SCOEL veikla tiesiogiai remiama darbuotojų saugos ir sveikatos srityje ES vykdoma reglamentavimo veikla. SCOEL rengia aukštos kokybės lyginamąją analitinę informaciją ir užtikrina, kad Komisijos pasiūlymai, sprendimai ir politika, susiję su darbuotojų sveikatos ir saugos sritimi, būtų paremti patikimais moksliniais įrodymais. SCOEL Komisijai visų pirma padeda vertinant naujausius turimus mokslinius duomenis ir siūlant profesinės ekspozicijos ribines vertes, kuriomis siekiama, kad darbuotojai būtų apsaugoti nuo cheminių medžiagų keliamų pavojų, ir kurios pagal Tarybos direktyvą 98/24/EB ir šią direktyvą turėtų būti nustatomos ES lygmeniu.

Rengdamos šią iniciatyvą Komisijos tarnybos naudojosi SCOEL rekomendacijomis, susijusiomis su atitinkama chemine medžiaga (jos skelbiamos internete⁴¹), taip pat iš kitų šaltinių gauta mokslinė informacija, pakankamai patikima ir pateikta viešojoje erdvėje. Šiuo požiūriu dėl etileno dibromido ir epichlorhidrino diskusijos ACSH vyko visų pirma remiantis atitinkamomis SCOEL rekomendacijomis ir mokslinių komitetų išvadomis rengiant nacionalines ribines vertes.

kokių nors specifinių pastabų nėra, nes visų trijų suinteresuotųjų grupių nuomonė buvo vienoda. Taigi į galutines ACSH nuomones reikėtų atsižvelgti kaip į nuomones, kuriomis atspindimas suinteresuotųjų grupių, kurioms atstovaujama, požiūris.

³⁹ Žr. poveikio vertinimo 9.2.6 skirsnį. Komisija taip pat dalyvavo Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ generalinio direktorato kasmet rengiamuose susitikimuose su Europos stiklo ir keramikos pramonės atstovais.

⁴⁰ 2014 m. kovo 3 d. Komisijos sprendimas 2014/113/ES, kuriuo įsteigiamas Cheminių medžiagų profesinio poveikio normų mokslinis komitetas ir panaikinamas Sprendimas 95/320/EB (OL L 62, 2014 3 4, p. 18).

⁴¹ <https://circabc.europa.eu>.

Po dviejų etapų konsultacijų su Europos socialiniais partneriais Komisijos Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas 2008 m. liepos 25 d. paskelbė atvirą konkursą. Buvo siekta atlikti kelių politinių galimybių, susijusių su darbuotojų apsauga nuo rizikos, kylančios dėl galimos kancerogeninių cheminių medžiagų ekspozicijos darbo vietoje, socialinio, ekonominio poveikio, taip pat poveikio aplinkai vertinimą. Atliktas TMO tyrimas apėmė visapusiškas 25 kancerogeninių cheminių medžiagų ataskaitas, įskaitant 7 šiame pasiūlyme nurodytas chemines medžiagas. Šio tyrimo rezultatas (apibendrinamoji ataskaita ir atskirų cheminių medžiagų ataskaitos) – pagrindinis šaltinis, kuriuo remtasi atliekant šio pasiūlymo poveikio vertinimą⁴².

- **Poveikio vertinimas**

Šis pasiūlymas parengtas remiantis poveikio vertinimu. Poveikio vertinimo ataskaita persvarstyta 2016 m. spalio 28 d. Reglamentavimo patikros valdyboje. Valdyba pateikė teigiamą nuomonę su išlygomis⁴³.

Ištirtos šios įvairių kiekvienos iš 7 cheminių medžiagų ribinių verčių nustatymo ir (arba) užrašo „oda“ pateikimo sprendimų galimybės:

- ataskaitos scenarijus – nesiimti jokių kitų ES veiksmų dėl nė vienos su šia iniciatyva susijusios cheminės medžiagos (1 galimybė);
- verčių, dėl kurių susitarė ACSH, patvirtinimas (2 galimybė). Kaip jau nurodyta, ACSH svarstė kiekvienos iš 7 cheminių medžiagų mokslinius ir techninius duomenis ir buvo parengtos ACSH nuomonės dėl siūlytinių ribinių verčių ir (arba) užrašų „oda“.
- Prireikus ir atsižvelgiant į konkrečias cheminių medžiagų savybes, kaip 3 ir (arba) 4 galimybė buvo svarstytos ir papildomos galimybės atitinkamai siūlyti kai kurių cheminių medžiagų ribinę vertę, kuri, palyginti su ACSH verte, būtų mažesnė (teoriškai tada būtų labiau saugoma darbuotojų sveikata) arba didesnė (teoriškai darbuotojų sveikata būtų mažiau saugoma). Tos papildomos vertės buvo paimtos iš TMO tyrimo, o atliekant tą tyrimą jos buvo pirmiausia nustatytos remiantis:
 - i) SCOEL rekomendacija, jeigu ji buvo parengta;
 - ii) vertėmis, pagrįstomis turimais duomenimis (pvz., atsižvelgiant į valstybėse narėse nustatytas ribines vertes);
 - iii) iš rangovo gautomis rekomendacijomis (pvz., atsižvelgiant į ne ES taikomas ribines vertes). Kai remiantis turimais duomenimis nebuvo galima pagrįsti už ACSH vertę mažesnės arba didesnės ribinės vertės nustatymo, tos galimybės buvo atmestos.

⁴² Pateikiamos nuorodos, susijusios tik su cheminėmis medžiagomis, kurioms taikytinas antrasis direktyvos pakeitimas:

- Vykdomoji apibendrinamoji ataskaita
- Apibendrinamoji ataskaita
- Trichloretilenas
- 4,4'-metilendianilinas
- Epichlorhidrinas
- Etileno dibromidas
- Etileno dichloridas
- Policiklinių aromatinių angliavandenilių mišiniai
- Alyva kaip variklio alyvos atlieka

⁴³ Reglamentavimo patikros valdybos nuomonė skelbiama adresu http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/cia_2016_en.htm.

Svarstytos ir kitos politikos galimybės, pvz., draudimo naudoti chemines medžiagas nustatymas, savarankiškas reguliavimas, rinka grindžiamos priemonės, konkrečiam sektoriui būdingos mokslinės informacijos teikimas nekeičiant direktyvos, reguliavimas pagal REACH reglamentą, gairės ir kitos pagalbinės direktyvos įgyvendinimo priemonės. Kalbant apie REACH reglamento ir direktyvos sąveiką, ES Bendrasis Teismas sprendime, kuris dabar apskūstas⁴⁴, neseniai išaiškino, kad REACH reglamento 58 straipsnio 2 dalyje nustatytas pirmasis sąlygų, kurias įvykdžius naudojimo būdams arba naudojimo būdų kategorijoms gali būti netaikomas reikalavimas gauti autorizaciją, rinkinys, – t. y. konkretūs ES teisės aktai, kuriais nustatomi būtiniausi reikalavimai, susiję su žmonių sveikatos ir aplinkos apsauga naudojant cheminę medžiagą, – apima kelias ES direktyvas, taip pat ir Direktyvą 2004/37/EB. ES Bendrasis Teismas nustatė, kad, kadangi Direktyvoje 2004/37/EB minimos tik tokios medžiagos kaip benzenas, vinilchlorido monomeras ir kietosios medienos dulkės, kurių atžvilgiu direktyva nustatomos maksimalios ribinės vertės darbo aplinkoje, Direktyva negali būti laikoma nei „konkrečia“, nei nustatančia minimalius reikalavimus, kaip teigiama REACH reglamento 58 straipsnio 2 dalyje.

Be to, atitinkamos Komisijos tarnybos bendradarbiauja su suinteresuotaisiais subjektais jų atitinkamos politikos ir techninių klausimų srityse dėl REACH ir darbuotojų sveikatos bei saugos direktyvų dėl cheminių medžiagų ryšio ir parengs rekomendacijas šia tema. Komisijos tarnybos, valstybės narės ir socialiniai partneriai pareiškė savo požiūrį, kad profesinės sveikatos ir saugos direktyvos yra tinkama ES teisinė sistema, kurioje, siekiant apsaugoti darbuotojus, galima nustatyti būtiniausius reikalavimus – profesinės ekspozicijos ribines vertes.

Buvo atliktas įvairių politikos galimybių, susijusių su kiekviena chemine medžiaga, ekonominio, socialinio poveikio ir poveikio aplinkai vertinimas⁴⁵. Analizė buvo atlikta remiantis TMO atliktu siūlomų direktyvos pakeitimų sveikatos, socialinių, ekonominių ir aplinkos aspektų vertinimu. Politikos galimybių palyginimas ir pasirinkta tinkamiausia galimybė buvo atliekami remiantis šiais kriterijais: mokslinė informacija (visų pirma SCOEL rekomendacijomis), veiksmingumu, ekonominiu efektyvumu ir nuoseklumu. Buvo apskaičiuotos 60 metų laikotarpio sąnaudos ir nauda, atsižvelgiant į būsimą vėžio naštą, įvertintą tuo pačiu laikotarpiu, kad būtų galima deramai įvertinti vėžio latentinį periodą.

Kai kurių kancerogenų (pavyzdžiui, trichloretileno; alyvos kaip variklio alyvos atliekos) atveju prioritetinga galimybė buvo aiški. Vertinant kitus (pvz., epichlorhidriną ir etileno dibromidą), nustatytos atskaitos scenarijaus (nesiimti veiksmų) ir ES ribinių verčių nustatymo sąnaudos ir nauda buvo labai panašios⁴⁶.

Dėl visų šiame pasiūlyme nurodytų cheminių medžiagų priemonės, nustatytos ACSH, buvo paliktos kaip politinė galimybė.

⁴⁴ 2015 m. rugsėjo 25 d. ES Bendrasis Teismas priėmė Sprendimą *Verein zur Wahrung von Einsatz und Nutzung von Chromtrioxid und anderen Chrom-VI-verbindungen in der Oberflächentechnik eV (VECCO) prieš Europos Komisiją*, T-360/13. Šis sprendimas šiuo metu yra apskūstas, Byla C-651/15 P.

⁴⁵ Išsami įvairių politikos galimybių poveikio ir jų lyginimo būdų analizė pateikta poveikio vertinimo 5 skirsnyje.

⁴⁶ Žr. poveikio vertinimo 5.9 skirsnio 20 lentelę, kurioje apibendrinamos pasirinktos galimybės, atsižvelgiant į šiuos kriterijus: suinteresuotojo subjekto pritarimą; problemos mastą; teisinį aiškumą; su sveikata susijusią naudą ir nedideles sąnaudas įmonėms.

Kalbant apie poveikį darbuotojams, šis pasiūlymas turėtų būti naudingas siekiant išvengti darbuotojų su darbu susijusių vėžinių susirgimų ir taip išvengti nereikalingų kančių ir ligos. Be to, tikimasi, kad bus užtikrinta didelė nauda sveikatai, susijusi su trichloretilenu ir alyva kaip variklio alyvos atlieka. Šių dviejų cheminių medžiagų atveju dėl pasirinktos galimybės iki 2069 m. taip pat būtų pasiekta šių rezultatų:

- Alyvos kaip variklio alyvos atliekos atveju – išgelbėta 880 gyvybių, išvengta 90 000 vėžio atvejų, o nauda sveikatai pinigine išraiška sudarytų 0,3–1,6 mlrd. EUR, nes sumažėtų išlaidų sveikatos priežiūrai;
- trichloretileno atveju – išgelbėta 390 gyvybių, o nauda sveikatai pinigine išraiška sudarytų 118–430 mln. EUR, nes sumažėtų išlaidų sveikatos priežiūrai.

Įdiegus tinkamiausią galimybę, sumažėtų vėžio atvejų ir sumažėtų ekonominė našta, atsirandanti dėl darbuotojų patirtos pavojingų cheminių medžiagų ekspozicijos.

Kalbant apie poveikį darbdaviams, ekonominiu požiūriu svarbu atskirti sąnaudas, dėl kurių būtų paskata gerinti sveikatą ir saugą ir dėl kurių tos paskatos nebūtų. Nustačius ES masto ribines vertes, įmonėms naudinga būtų tuo požiūriu, kad dėl pasiūlymo įmonės galės atkreipti dėmesį į sąnaudas, kurios kitaip ilgalaikėje perspektyvoje turėtų neigiamo poveikio jų verslo perspektyvoms, jeigu reikalavimų būtų nesilaikoma.

Daugumos kancerogenų atveju tikimasi, kad poveikis bus minimalus, nes, siekiant užtikrinti visapusišką atitiktį, reikės padaryti tik nedidelius pakeitimus konkrečiais atvejais. Dėl pasirinktos galimybės neatsiras jokių papildomų su informacija susijusių prievolių, įmonėms nepadidės administracinė našta.

Kalbant apie poveikį valstybėms narėms ir (arba) nacionalinėms institucijoms, atsižvelgiant į didžiules ekonomines išlaidas, tenkančias darbuotojams dėl to, kad jų darbo aplinkoje yra pavojingų cheminių medžiagų, šiuo pasiūlymu taip pat būtų padedama mažinti valstybių narių socialinės apsaugos sistemų finansinius nuostolius. Ekonominiu požiūriu ES masto ribinių verčių aprėptis ir tinkamumas – vienintelis svarbiausias veiksnys, lemiantis, kam tenka išlaidų dėl profesinių ligų našta.

Administracinės ir vykdymo užtikrinimo sąnaudos skirsis, atsižvelgiant į tai, kaip kiekviena cheminė medžiaga dabar vertinama kiekvienoje valstybėje narėje, tačiau jos neturėtų būti didelės. Be to, ES lygmeniu nustačius ribines vertes nacionalinėms institucijoms nebereikia atskirai vertinti kiekvieno kancerogeno, taigi išvengiama neveiksmingumo dėl tapačių užduočių vykdymo kelis kartus.

Remiantis patirtimi, įgyta vertinant Vyresniųjų darbo inspektorių komiteto (SLIC) veiklą, ir atsižvelgiant į tai, kaip įvairiose valstybėse narėse organizuojama vykdymo užtikrinimo veikla, vargiai tikėtina, kad, Direktyvoje nustačius naujas ribines vertes, tai turėtų kokią nors poveikį bendroms patikrinimo vizitų išlaidoms. Patikrinimo vizitai dažniausiai nesusiję su šiuo pasiūlymu, jie dažniausiai rengiami per tam tikrus metus gavus skundą ir atsižvelgiant į tam tikros institucijos parengtą patikrinimų strategiją. Taip pat reikėtų pridurti, kad nustačius ribinę vertę palengvinamas inspektorių darbas, nes tampa aiškiau, kokio lygio ekspozicija yra priimtina, bet to, suteikiama naudinga atitikties tikrinimo priemonė.

Institucijos gali patirti papildomų administracinių išlaidų, susijusių su tuo, kad darbuotojus būtina informuoti apie pakeitimus ir rengti jiems mokymus pakeitimų klausimais, taip pat su tuo, kad reikės pataisyti atitikties kontrolinius sąrašus. Tačiau šios išlaidos labai nedidelės,

palyginti su bendromis veiklos išlaidomis, kurias patiria nacionalinės vykdymo užtikrinimo institucijos.

Palyginus galimybes ir išanalizavus sąnaudas ir naudą, galima daryti išvadą, kad pasiūlymu nustatyti tikslai pasiekiami pagrįstomis bendromis sąnaudomis, o pasiūlymas yra tinkamas.

Pasiūlymas nedaro reikšmingo poveikio aplinkai.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Poveikis MVĮ

Šiuo pasiūlymu labai mažoms įmonėms ir MVĮ nenustatoma švelnesnė tvarka. Taip yra dėl to, kad pagal direktyvą MVĮ neatleidžiamos nuo prievolės šalinti arba iki minimumo mažinti rizikos, kylančios dėl kancerogenų arba mutagenų profesinės ekspozicijos.

Daugelio su šia iniciatyva susijusių kancerogenų ribinės vertės jau nustatytos nacionaliniu lygmeniu, net jeigu tos vertės ir skiriasi įvairiose valstybėse narėse. Tuo, kad šiuo pasiūlymu nustatomos ribinės vertės, neturėtų būti daromas poveikis toms MVĮ, kurios yra tose valstybėse narėse, kuriose nacionalinės ribinės vertės atitinka siūlomas vertes arba yra mažesnės už jas. Tačiau dėl to, kad nacionaliniu lygmeniu nustatytos ribinės vertės skiriasi, tam tikrais atvejais – tai priklausys nuo įmonėse nusistovėjusios tvarkos – valstybės narės, kuriose dabar nustatytos didesnės į šį pasiūlymą įtrauktų kancerogenų profesinės ekspozicijos ribinės vertės, (ir jose veikiantys veiklos vykdytojai) pajus ekonominį poveikį.

Kalbant apie daugumą kancerogenų, poveikis įmonių veiklos sąnaudoms (įskaitant MVĮ) būtų minimalus, nes reikėtų labai nedaug ką pakeisti, kad būtų galima laikytis visų reikalavimų. Be to, dėl šio pasiūlymo neatsiras jokių papildomų su informacija susijusių prievolių, įmonėms nepadidės administracinė našta ir greičiausiai neprireiks jokių didesnių su aplinka susijusių sąnaudų.

Didžiausios TMO tyrime numatytos sąnaudos, susijusios su aptariamais kancerogenais, siejamos su investicijomis į uždaras trichloretileno naudojimo sistemas. MVĮ patiria didžiausią investicinių sąnaudų reikalavimų, susijusių su perėjimu prie uždaros sistemos, poveikį ir gali nuspręsti užsidaryti arba pereiti prie alternatyvių cheminių medžiagų arba procesų (jei tai techniškai įmanoma). Tačiau pagal dabartinius ES teisės aktus (Direktyvos 2004/37/EB 5 straipsnio 2 dalį, REACH reglamentą ir Tirpiklio išsiskyrimo direktyvą) ir Europos chlorintų tirpiklių asociacijos paskelbtą savanorišką atsakingo naudojimo chartiją tikimasi, kad investicija į uždaras sistemas kai kuriuose sektoriuose jau padaryta pagal atskaitos scenarijų.

Poveikis ES konkurencingumui arba tarptautinei prekybai

Rizikos prevencija bei saugesnių ir sveikesnių darbo sąlygų užtikrinimo skatinimas yra labai svarbūs ne tik gerinant darbo kokybę ir darbo sąlygas, bet ir skatinant konkurencingumą. Kai darbuotojai yra sveiki, tai turi tiesioginį ir išmatuojamą teigiamą poveikį darbo našumui bei padeda didinti socialinės apsaugos sistemų tvarumą. Įgyvendinus šio pasiūlymo nuostatas, tai turėtų teigiamą poveikį konkurencijai bendrojoje rinkoje. Konkurenciniai įmonių, esančių valstybėse narėse, kuriose yra skirtingos nacionalinės ribinės vertės, skirtumai gali būti sumažinti nustatant aiškius konkrečius būtiniausius darbuotojų apsaugos reikalavimus – visoje ES galiojančias tų medžiagų ribines vertes.

Tai neturėtų daryti didelio poveikio ES įmonių išorės konkurencingumui, nes, nors ne ES šalys yra nustatiusios įvairias ekspozicijos ribines vertes⁴⁷, pasirinktos ribinės vertės neprieštarauja tarptautinei praktikai.

- **Pagrindinės teisės**

Pasiūlymo tikslais ginamos pagrindinės teisės, nustatytos ES pagrindinių teisių chartijoje, visų pirma jos 2 (žmogaus teisė į gyvybę) ir 31 (teisė į tinkamas ir teisingas darbo sąlygas, kuriomis užtikrinama darbuotojo sauga, sveikata ir orumas) straipsniuose.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Dėl šio pasiūlymo ES biudžete arba ES įsteigtiems subjektams nereikia papildomų biudžeto ir darbuotojų išteklių.

5. KITI PASIŪLYMO ASPEKTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėsenos, vertinimo ir ataskaitų teikimo taisyklės**

Numatyta kelių profesinių ligų ir susijusių profesinio vėžio atvejų stebėseną naudojančių turimais duomenų šaltiniais⁴⁸, taip pat su ekonominės veiklos vykdytojų ir socialinės apsaugos sistemų patiriamų sąnaudų, susijusių su profesiniu vėžiu (pvz., prarandamas darbo našumas), stebėseną.

Bus atliekamas perkėlimo į nacionalinę teisę atitikties vertinimas. Kadangi, kaip paaiškinta pirmiau, nelengva gauti duomenų, siūloma pasinaudoti kitu baigiamuoju vertinimu (2012–2017 m.) ir nustatyti pradines (lyginamąsias) vertes, kuriomis remiantis būtų galima vertinti planuojamo Direktyvos tikslinimo veiksmingumą. Pasiūlytų pakeitimų praktinio įgyvendinimo vertinimo pagrindas galėtų būti kitas laikotarpis (2017–2022 m.). Tai susiję su tuo, kad dėl ilgo latentinio vėžio atsiradimo laikotarpio (10–50 metų) dar 15–20 metų nebus galimybių išmatuoti tikrąjį persvarstyto Direktyvos poveikį.

- **Aiškinamieji dokumentai (direktyvoms)**

Valstybės narės privalo Komisijai atsiųsti nacionalinių nuostatų, kuriomis direktyva perkeliama į nacionalinę teisę, tekstą ir tų nuostatų bei direktyvos atitikties lentelę. Aiškos informacijos apie naujųjų nuostatų perkėlimą į nacionalinę teisę reikia tam, kad būtų užtikrinta atitiktis būtiniausiems šiuo pasiūlymu nustatytiems reikalavimams. Apskaičiuota papildoma administracinė našta, atsirandanti dėl to, kad reikia teikti aiškinamuosius dokumentus, yra proporcinga (tai vienkartinis veiksmas, jį vykdant nereikia įtraukti daugybės organizacijų). Valstybės narės gali veiksmingiau parengti aiškinamuosius dokumentus.

Atsižvelgiant į tai, siūloma, kad valstybės narės įsipareigotų Komisijai pranešti apie savo perkėlimo į nacionalinę teisę priemones, t. y. pateiktų vieną ar kelis dokumentus, kuriais būtų

⁴⁷ Žr. poveikio vertinimo 7 priedo 3 lentelę.

⁴⁸ Tai duomenys, kuriuos Eurostatas galėtų rinkti apie profesines ligas, jeigu vykdomos galimybių studijos rezultatai būtų teigiami, taip pat duomenys apie kitas su darbu susijusias sveikatos problemas ir ligas, remiantis Reglamentu (EB) Nr. 1338/2008, duomenys, kuriuos valstybės narės pagal Direktyvos 89/391/EEB 17 straipsnio a punktą teikia nacionalinėse ES profesinės sveikatos ir saugos *acquis* įgyvendinimo ataskaitose, ir duomenys, kuriuos, atsižvelgiant į visus nacionalinius įstatymus ir (arba) praktiką, kompetentingai institucijai apie visus kancerogeno ar mutageno profesinės ekspozicijos atvejus praneša darbdaviai, kaip nustatyta Direktyvos 2004/37/EB 14 straipsnio 8 dalyje, ir kuriais Komisija gali naudotis pagal Direktyvos 2004/37/EB 18 straipsnį.

paaiškintas Direktyvos sudedamųjų dalių ir atitinkamų perkėlimo į nacionalinę teisę dokumentų dalių ryšys.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

1 straipsnio 1 dalis

1 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Direktyva iš dalies keičiama į I priedą įtraukiant naują punktą „darbas, susijęs su alyva, naudota vidaus degimo varikliuose siekiant sutepti ir ataušinti judančias variklio dalis“.

Naujo įrašo pagrindą sudaro alyvos kaip variklio alyvos atliekos apibrėžtis, pateikta 2016 m. birželio 9 d. priimtoje Cheminių medžiagų profesinio poveikio normų mokslinio komiteto (SCOEL) nuomonėje Nr. 405 dėl alyvos kaip variklio alyvos atliekos. Alyva kaip variklio alyvos atlieka sudaryta iš angliavandenilių mišinių (įskaitant parafinus, naftenus bei kompleksinius (alkilintus) poliaromatinius angliavandenilius) ir tepamųjų alyvų priedus).

2–4 straipsniai

2–4 straipsniuose pateiktos įprastos perkėlimo į valstybių narių nacionalinę teisę nuostatos. Konkrečiai 3 straipsnyje nurodyta Direktyvos įsigaliojimo diena.

Priedas

Priede vartojama sąvoka „ribinė vertė“ apibrėžta Direktyvos 2 straipsnio c punkte. Nustatant ribines vertes, susijusias su ekspozicija įkvepiant, nurodoma didžiausia ore esanti tam tikros pirmiau minėtos cheminės medžiagos koncentracija, kuri per vidutinį apibrėžtą laikotarpį negali būti didesnė, kad darbuotojai nepatirtų ekspozicijos.

Įrašas apie „policiklinių aromatinių angliavandenilių mišinius, kuriuose yra benz(a)pireno, esančius kancerogenais pagal direktyvą“ pagrįstas galutiniu SCOEL rekomendacijos Nr. 404 projektu, kuriame aptariami policiklinių aromatinių angliavandenilių mišiniai, kuriuose yra benz(a)pireno, kaip indikatoriaus funkciją atliekantys junginiai dėl stipraus benz(a)pireno poveikio. Nustatyta daugiau kaip 100 atskirų policiklinių aromatinių angliavandenilių ir benz(a)pirenas yra vienas iš jų, tačiau tik nedidelė dalis visų policiklinių aromatinių angliavandenilių (PAH) buvo ištirta toksikologiniu požiūriu⁴⁹. Benz(a)pirenas ir kiti septyni policikliniai aromatiniai angliavandeniliai laikantis REACH reglamento apribojimų⁵⁰ Reglamente (EB) Nr. 1272/2008 (CLP) yra klasifikuojami kaip 1B kategorijos kancerogenai, todėl jie patenka į Direktyvos 2004/37/EB taikymo sritį. Pagal CLP reglamento mišinių klasifikavimo taisyklės policikliniai aromatiniai angliavandeniliai atitinka kriterijus, kad būtų priskirti 1A arba 1B kancerogenų kategorijai, todėl yra kancerogenai, apibrėžti pagal Direktyvą 2004/37/EB, jei bent viena jo sudedamoji dalis atitinka kriterijus, kad būtų priskirta 1A, 1B arba 2 kancerogenų kategorijai ir jos yra ne mažiau už CLP reglamente nurodytą bendrąją arba konkrečią koncentracijos ribą. Todėl nebūtina į direktyvos I priedą įtraukti šiems mišiniams skirtą įrašą.

⁴⁹ Žr. galutinį rekomendacijos projektą SCOEL/REC/404.

⁵⁰ REACH reglamento XVII priedo 50 įrašė prie benz(a)pireno nurodomi šie policikliniai aromatiniai angliavandeniliai: benz(a)pirenas (CAS Nr. 192–97–2), benz(a)antracenas (CAS Nr. 56–55–3), chrizenas (CAS Nr. 218–01–9), benz(b)fluorantenas (CAS Nr. 205–99–2), benz(j)fluorantenas (CAS Nr. 205–82–3), benz(k)fluorantenas (CAS Nr. 207–08–9) ir dibenz(a,h)antracenas (CAS Nr. 53–70–3).

Kalbant apie siūlomo direktyvos III priedo B dalies įrašo dėl „policiklinių aromatinių angliavandenilių mišinių, kuriuose yra benz(a)pireno, esančių kancerogenais pagal direktyvą“ ir dabartinio 2 įrašo direktyvos I priede dėl „darbo, susijusio su policiklinių aromatinių angliavandenilių, kurių yra akmens anglies suodžiuose, dervoje, degute, dūmuose arba dulkėse, poveikiu“ ryšį, pirmiausia reikia nurodyti, kad, priešingai nei pastarajame įrašė, kuriame kalbama apie atskirus policiklinius aromatinius angliavandenilius, esančius tam tikruose šalutiniuose anglies produktuose⁵¹, siūlomame III priedo įrašė kalbama apie visus policiklinių aromatinių angliavandenilių mišinius, kuriuose yra benz(a)pireno. Tai reiškia, kad siūlomas direktyvos III priedo B dalies įrašas apima akmens anglies suodžiuose, dervoje, degute, dūmuose arba dulkėse esančius policiklinių aromatinių angliavandenilių (PAH) mišinius, kuriuose yra benz(a)pireno, esančius kancerogenais pagal direktyvą, ir kad su siūlomu įrašu susijęs užrašas „oda“ taip pat taikomas akmens anglies suodžiuose, dervoje, degute, dūmuose arba dulkėse esantiems policiklinių aromatinių angliavandenilių mišiniams, kuriuose yra benz(a)pireno, esantiems kancerogenais pagal direktyvą.

Užrašas „oda“ turi būti nurodytas visais atvejais, kai SCOEL nustatyta, kad konkrečiai cheminei medžiagai patekus per odą galėtų padidėti bendras kiekis organizme ir dėl to atsirasti galimas susirūpinimą keliantis poveikis sveikatai. Užrašas „oda“ reiškia, kad per odą gali patekti didelis kiekis. Darbdaviams nustatyta prievolė į tokius užrašus atsižvelgti atliekant rizikos vertinimą ir pagal šią direktyvą įgyvendinant prevencines ir apsaugines priemones dėl konkretaus kancerogeno arba mutageno.

⁵¹ Žr. COM(95) 425 *final*.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

kuria iš dalies keičiama Direktyva 2004/37/EB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su kancerogenų arba mutagenų poveikiu darbe

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 153 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdami į 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/37/EB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su kancerogenų arba mutagenų poveikiu darbe (šeštąją atskirą direktyvą, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje), ypač į jos 17 straipsnio 1 dalį⁵²,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę⁵³,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę⁵⁴,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros,

kadangi:

- (1) Direktyva 2004/37/EB siekiama darbuotojus apsaugoti nuo rizikos jų sveikatai ir saugai, kuri kyla dėl kancerogenų ir mutagenų ekspozicijos darbo vietoje, ir, atsižvelgiant į esamus mokslinius ir techninius duomenis, nustatyti būtiniausi su tuo susiję reikalavimai, įskaitant ribines vertes;
- (2) kad būtų galima užtikrinti geriausią galimą apsaugą, vertinant tam tikrus kancerogenus ir mutagenus, reikia atsižvelgti ir į kitus galimus patekimo į organizmą būdus, įskaitant galimybę įsiskverbti per odą;
- (3) Cheminių medžiagų profesinio poveikio normų mokslinis komitetas (toliau – Komitetas)⁵⁵ Komisijai visų pirma padeda vertinant naujausius turimus mokslinius duomenis ir siūlant profesinės ekspozicijos ribines vertes, kuriomis siekiama darbuotojus apsaugoti nuo cheminių medžiagų keliamų pavojų, ir kurios pagal Tarybos direktyvą 98/24/EB⁵⁶ ir Direktyvą 2004/37/EB turėtų būti nustatomos

⁵² OL L 158, 2004 4 30, p. 50.

⁵³ OL C , , p.

⁵⁴ OL C , , p.

⁵⁵ 2014 m. kovo 3 d. Komisijos sprendimas 2014/113/ES, kuriuo įsteigiamas Cheminių medžiagų profesinio poveikio normų mokslinis komitetas ir panaikinamas Sprendimas 95/320/EB (OL L 62, 2014 3 4, p. 18).

⁵⁶ 1998 m. balandžio 7 d. Tarybos direktyva 98/24/EB dėl darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos nuo rizikos, susijusios su cheminiais veiksniais darbe (keturioliktoji atskira Direktyva, kaip numatyta Direktyvos 89/391/EEB 16 straipsnio 1 dalyje) (OL L 131, 1998 5 5, p. 11).

Sąjungos lygmeniu. Į kitus pakankamai patikimus ir pateiktus viešojoje erdvėje mokslinės informacijos šaltinius taip pat buvo atsižvelgta;

- (4) pagal Komiteto rekomendacijas, jei jos yra, užrašas „oda“ ir (arba) ekspozicijos (poveikio) įkvėpiančios ribinės vertės nustatomos pagal aštuonių valandų atskaitos laikotarpio dinaminį svartinį vidurkį (ilgalaikės ekspozicijos ribinės vertės), o tam tikrų kancerogenų arba mutagenų atveju – per trumpesnio atskaitos laikotarpio – paprastai 15 minučių dinaminį svartinį vidurkį (trumpalaikės ekspozicijos ribinės vertės), kad būtų atsižvelgiama į trumpalaikės ekspozicijos poveikį;
- (5) yra pakankamai alyvos, kuri naudota vidaus degimo varikliuose siekiant sutepti ir atšaušinti judančias variklio dalis, kancerogeniškumo įrodymų. Šios variklio alyvos atliekos susidaro vykstant procesams, todėl jos neklasifikuojamos pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1272/2008⁵⁷. Komitetas nustatė, kad didelis šios alyvos kiekis gali patekti per odą, įvertino, kad profesinė ekspozicija daugiausia patiriama cheminei medžiagai patenkant per odą, ir primygtinai rekomendavo pateikti užrašą „oda“. Todėl yra tinkama į Direktyvos 2004/37/EB I priedą įtraukti darbą, susijusį su alyvos, naudotos vidaus degimo varikliuose siekiant sutepti ir atšaušinti judančias variklio dalis, ekspozicija, ir direktyvos III priedo B dalyje pateikti užrašą „oda“, nurodant, kad didelis kiekis gali patekti per odą;
- (6) tam tikri policiklinių aromatinių angliavandenilių (PAH) mišiniai, kuriuose yra benz(a)pireno, atitinka klasifikavimo kaip (1A arba 1B kategorijos) kancerogenai kriterijus, nustatytus Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1272/2008, todėl tai yra kancerogenai, apibrėžti pagal Direktyvą 2004/37/EB. Komitetas nustatė, kad didelis šių mišinių kiekis gali patekti per odą. Todėl tikslinga Direktyvos 2004/37/EB III priedo B dalyje pateikti užrašą „oda“, nurodant, kad didelis kiekis gali patekti per odą;
- (7) trichloretilenas atitinka klasifikavimo kaip (1B kategorijos) kancerogenas kriterijus, nustatytus Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1272/2008, todėl tai kancerogenas, apibrėžtas pagal Direktyvą 2004/37/EB. Remiantis turima informacija, įskaitant mokslinius ir techninius duomenis, galima nustatyti trichloretileno ribinę vertę, siejamą su aštuonių valandų atskaitiniu laikotarpiu (ilgalaikės ekspozicijos ribinė vertė) ir su trumpesniu atskaitiniu laikotarpiu (15 minučių). Komitetas nustatė, kad didelis šio kancerogeno kiekis gali patekti per odą. Todėl tikslinga nustatyti sveikatos rodikliais pagrįstas ilgalaikės ir trumpalaikės trichloretileno ekspozicijos ribines vertes III priedo A dalyje ir Direktyvos 2004/37/EB III priedo B dalyje pateikti užrašą „oda“, nurodant, kad didelis kiekis gali patekti per odą. Atsižvelgiant į naujausius mokslinius įrodymus, šios medžiagos ribinės vertės bus ypač atidžiai peržiūrimos;
- (8) 4,4'-metilendianilinas (MDA) atitinka klasifikavimo kaip (1B kategorijos) kancerogenas kriterijus, nustatytus Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1272/2008, todėl tai kancerogenas, apibrėžtas pagal Direktyvą 2004/37/EB. Remiantis turima informacija, įskaitant mokslinius ir techninius duomenis, galima nustatyti 4,4'-metilendianilino ribinę vertę. Komitetas nustatė, kad didelis šio kancerogeno kiekis gali patekti per odą. Todėl tikslinga nustatyti 4,4'-metilendianilino ribinę vertę III priedo A dalyje ir Direktyvos 2004/37/EB III priedo B dalyje pateikti užrašą „oda“, nurodant, kad didelis kiekis gali patekti per odą;

⁵⁷ 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo (OL L 353, 2008 12 31, p. 1).

- (9) epichlorhidrinas (1-chlor-2,3-epoksipropanas) atitinka klasifikavimo kaip (1B kategorijos) kancerogenas kriterijus, nustatytus Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1272/2008, todėl tai kancerogenas, apibrėžtas pagal Direktyvą 2004/37/EB. Komitetas padarė išvadą, kad nėra įmanoma nustatyti šio nenustatytos slenkstinės koncentracijos kancerogeno ekspozicijos ribinę vertę, pagrįstą poveikiu sveikatai, ir rekomendavo vengti profesinės ekspozicijos. Komitetas nustatė, kad didelis epichlorhidrino kiekis gali patekti per odą. Darbuotojų saugos ir sveikatos patariamasis komitetas (toliau – ACSH) susitarė dėl praktinės ribinės vertės, remdamasis turima informacija, įskaitant mokslo ir technikos duomenis. Todėl tikslinga nustatyti epichlorhidrino ribinę vertę III priedo A dalyje ir Direktyvos 2004/37/EB III priedo B dalyje pateikti užrašą „oda“, nurodant, kad didelis kiekis gali patekti per odą.
- (10) etileno dibromidas (1,2-dibrometanas, EDB) atitinka klasifikavimo kaip (1B kategorijos) kancerogenas kriterijus, nustatytus Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1272/2008, todėl tai kancerogenas, apibrėžtas pagal Direktyvą 2004/37/EB. Komitetas padarė išvadą, kad nėra įmanoma nustatyti šio nenustatytos slenkstinės koncentracijos kancerogeno ekspozicijos ribinę vertę, pagrįstą poveikiu sveikatai, ir rekomendavo vengti profesinės ekspozicijos. Komitetas nustatė, kad didelis etileno dibromido kiekis gali patekti per odą. Darbuotojų saugos ir sveikatos patariamasis komitetas (toliau – ACSH) susitarė dėl praktinės ribinės vertės, remdamasis turima informacija, įskaitant mokslo ir technikos duomenis. Todėl tikslinga nustatyti etileno dibromido ribinę vertę III priedo A dalyje ir Direktyvos 2004/37/EB III priedo B dalyje pateikti užrašą „oda“, nurodant, kad didelis kiekis gali patekti per odą;
- (11) etileno dichloridas (1,2-dichlorešanas, EDC) atitinka klasifikavimo kaip (1B kategorijos) kancerogenas kriterijus, nustatytus Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1272/2008, todėl tai kancerogenas, apibrėžtas pagal Direktyvą 2004/37/EB. Remiantis turima informacija, įskaitant mokslinius ir techninius duomenis, galima nustatyti etileno dichlorido ribinę vertę. Komitetas nustatė, kad didelis etileno dichlorido kiekis gali patekti per odą. Todėl tikslinga nustatyti etileno dichlorido ribinę vertę III priedo A dalyje ir Direktyvos 2004/37/EB III priedo B dalyje pateikti užrašą „oda“, nurodant, kad didelis kiekis gali patekti per odą;
- (12) siekiant užtikrinti vidinį nuoseklumą, tikslinga perkelti skiltį „Pastaba“ iš Direktyvos 2004/37/EB III priedo A dalies ir tos skilties užrašus į Direktyvos 2004/37/EB III priedo B dalį;
- (13) Komisija konsultavosi su pagal 2003 m. liepos 22 d. Tarybos sprendimą sudarytu Darbuotojų saugos ir sveikatos patariamuoju komitetu. Taip pat, remdamasi SESV 154 straipsniu, Komisija surengė dviejų etapų konsultacijas su Europos socialiniais partneriais;
- (14) šia direktyva gerbiamos pagrindinės teisės ir principai, nustatyti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, visų pirma jos 31 straipsnio 1 dalyje;
- (15) ribinės vertės nustatytos pagal šią direktyvą bus nuolat peržiūrimos įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos 2006 m. gruodžio 18 d. Reglamentą nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiantį Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiantį Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas

91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB ir 2000/21/EB⁵⁸ ir Europos cheminių medžiagų agentūros (ECHA) Rizikos vertinimo komitetas (RAC) ir Socialinės ir ekonominės analizės komiteto (SEAC) nuomos, visų pirma atsižvelgiant į ribinių verčių, nustatytų Direktyvoje 2004/37/EB, ir dozės ir atsako ryšių sąveiką, faktinę informaciją apie ekspoziciją, ir, jei nustatyta, DNEL (išvestines poveikio nesukeliantis vertes), taikomas tam tikroms pavojingoms cheminėms medžiagoms pagal tą reglamentą;

- (16) kadangi šios direktyvos tikslų, t. y. gerinti gyvenimo ir darbo sąlygas ir apsaugoti darbuotojų sveikatą nuo konkrečių pavojų, kurių kyla dėl kancerogenų ekspozicijos, valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnio 3 dalyje nustatyto subsidarumo principo, Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal ES sutarties 5 straipsnio 4 dalyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;
- (17) atsižvelgiant į tai, kad šio direktyva susijusi su darbuotojų sveikata darbo vietoje, perkėlimo į nacionalinę teisę terminas turėtų būti dveji metai;
- (18) todėl Direktyva 2004/37/EB turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeista;
- (19) pagal 2011 m. rugsėjo 28 d. Bendrą valstybių narių ir Komisijos politinį pareiškimą dėl aiškinamųjų dokumentų⁵⁹ valstybės narės pagrįstais atvejais įsipareigoja prie pranešimų apie perkėlimo priemones pridėti vieną ar daugiau aiškinamųjų dokumentų, kuriuose būtų paaiškintos direktyvos sudėtinių dalių ir nacionalinių perkėlimo priemonių atitinkamų dalių sąsajos. Šios direktyvos atveju teisės aktų leidėjas laikosi nuomonės, kad tokių dokumentų perdavimas yra pagrįstas,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Direktyva 2004/37/EB iš dalies keičiama taip:

- 1). I priede įrašomas šis punktas:

"Darbas susijęs su alyvos, naudotos vidaus degimo varikliuose siekiant sutepti ir ataušinti judančias variklio dalis, poveikiu."

- 2). III priedas iš dalies keičiamas pagal šios direktyvos priedą.

2 straipsnis

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip praėjus dvejiems metams po šios direktyvos įsigaliojimo. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.
Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.
2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

⁵⁸ OL L 396, 2006 12 30, p. 1.

⁵⁹ OL C 369, 2011 12 17, p. 14.

3 straipsnis

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

4 straipsnis

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas